

คะทลีโกะ ภรรยา นายพลโตใจ

คนไทยวัย ๕๐ ปีขึ้นไปรู้จักนายพลโตใจ กันแทบทุกคน แต่คงจะมีไม่มากนักที่รู้จัก นางคะทลีโกะ ภรรยาของเขาคือผู้มีชีวิตที่น่าสงสาร แต่ทรงไว้ด้วยเกียรติอย่างน่าภาคภูมิใจ

โตใจเป็นนายกรัชมุนตรีญี่ปุ่นระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยดำรงตำแหน่งระหว่างตุลาคม ๑๙๔๑ ถึงกรกฎาคม ๑๙๔๔ ซึ่งเรียกได้ว่าเกือบตลอดสงคราม ยกเว้นช่วงก่อนที่จะแพ้สงครามเท่านั้น (ญี่ปุ่นแพ้สงครามในเดือนสิงหาคม ๑๙๔๕) ดังนั้น เมื่อแพ้สงครามจึงเป็นเป้าหมายแรกของการเป็นอาชญากรสงคราม

คะทลีโกะมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอุซิมะ บิดาเป็นคนที่ชื่อเสียงในท้องถิ่น เธอเดินทางไปโตเกียวเพื่อเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยสตรีญี่ปุ่น (นิฮอนโจชิไดอาคุ) โดยศึกษาปริญญาตรีภาษาญี่ปุ่น ผู้ที่รับรองเธอให้เข้าเรียน คือ ฮิเดโนริ โตใจ ญาติห่างๆ ซึ่งเป็นนายทหารของกองทัพญี่ปุ่นซึ่งต่อมามียศพลโท

เธอมีร่างเล็ก น่ารักสดใส และมีความเป็นผู้ใหญ่ในเวลาเดียวกัน ในยุคนั้น ถ้าจะแนะนำให้เป็นสะใภ้บ้านไหน ก็คงไม่มีใครปฏิเสธ แต่ญาติผู้ใหญ่คนนี้ไม่ต้องเสียเวลา เพราะลูกชายที่เป็นร้อยโทหนุ่มมีนามว่า ฮิเดกิ โตใจ เกิดต้องใจเธอและได้ร่วมหอลงโรงกัน

เมื่อได้มาเป็นสะใภ้ของบ้าน เธอทำงานหนักช่วยครอบครัว เพราะสามีมีน้องถึง ๑๓ คน และแม่สามีก็จุกจิกเข้มงวดกับสะใภ้มาก เธอต้องลาออกจากมหาวิทยาลัยและทุ่มเทกายและใจให้สามีและบ้าน ทั้งๆที่หากเรียนต่ออีกเพียงปีเดียวก็จะได้ปริญญาแล้ว

ร้อยโทหนุ่มสามีของเธอนั้นเป็นคนจริงจังกับชีวิตมาก เช่นเดียวกับเธอ แต่เขานั้นไปสุดโต่งกว่า เพราะเป็นคนที่ไม่ได้คิดสิ่งใดจะทำอะไรแล้ว เขาก็จะพยายามอย่างเต็มที่ ไม่ยอมกิน ไม่ยอมนอนง่ายๆ จนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย

ตอนที่แต่งงานกันนั้น เขากำลังเตรียมตัวจะสอบเข้าวิทยาลัยทหารบก พ่อสนับสนุนเขาอย่างมาก เพราะเห็นว่าเป็นไปเบิกทางที่สำคัญถึงกรณีของตัวเขา อย่างไรก็ตาม ฮิเดกิสอบมาแล้ว ๒ ครั้งก็ไม่ได้ เพราะไม่มีเวลาดูหนังสือ ครั้งที่ ๓ ซึ่งเป็นครั้งสุดท้ายจึงทุ่มเทเต็มที่โดยมีภรรยาดูแลสนับสนุน มีการวางแผน เวลาดูหนังสืออย่างมีขั้นตอน และในที่สุดเขาก็สอบได้

ตอนแต่งงานกันใหม่นั้น โตใจมีเงินเดือนเพียง ๓๓ เยน กับอีก ๓๓ เซ็นต์เท่านั้น (โปรดสังเกตว่าเงินเพื่อหลังสงครามทำให้ ๓๓ เยนแทบซื้ออะไรไม่ได้เลยในปัจจุบัน) กองทัพหักไป ๒ เยน เพื่อเป็นเงินสะสมและอีก ๑๕ เยน มอบให้แม่ไว้ซื้อข้าวสำหรับครอบครัว ดังนั้น จึงต้องอยู่อย่างกระเปียบกระเสี๋ยกับเงินที่เหลือ

โตใจเป็นคนชนิดที่คนสมัยใหม่เรียกว่าเผด็จการ ภรรยาและลูกอีก ๗ คน อยู่ในโอวาท เขาเข้มงวดและเจ้าระเบียบมาก เป็นคนมือสะอาด ไม่หาเศษหาเลย แยกเรื่องส่วนตัวกับงานอย่างเด็ดขาด ไม่เคยช่วยเหลือญาติมิตรแบบส่วนตัวเลยถึงแม้ในตอนหลังเขาจะเป็นทั้งนายกรัชมุนตรี รัฐมนตรีทหารบก และประธานเสนาธิการ (เทียบเท่าผู้บัญชาการทหารสูงสุดที่มีอำนาจสูงสุดของประเทศ) ก็ตาม

คะทลีโกะมีชีวิตที่อุทิศให้สามีและลูกแบบหญิงญี่ปุ่นสมัยโบราณ โตใจนั้นถึงแม้เวลาอยู่บ้านจะช่วยเลี้ยงดูลูกอย่างรักใคร่และอ่อนโยนแต่ก็มีเวลาอยู่บ้านไม่มากนักหน้าที่จึงตกอยู่กับเธอโดยเฉพาะอย่างยิ่งในตอนโตใจรับผิดชอบสามตำแหน่งสำคัญในตัวคนเดียว เธอต้องช่วยรับแขก ประสานงานติดต่อในยามที่เขาไม่อยู่นแทบไม่มีเวลาส่วนตัว

ในระหว่างสงคราม เธอไม่เคยใส่ชุดกิโมโนหรือใส่เสื้อไหม เพราะต้องประหยัดให้คนญี่ปุ่นดูเป็นตัวอย่าง เวลาโตใจไม่อยู่เธอมีหน้าที่ส่งทหารออกฝึกและรับป้าย

ดวงวิญญาณของทหารที่เสียชีวิตในต่างแดนบ่อยครั้งจนถูกสื่อโจมตีว่าทำตัวเหมือน “โกเหม่ยหลิง” (เลียนแบบชื่อของ “ซ่งเหม่ยหลิง” ภรรยาของ เจียงไคเช็ค ผู้มีบทบาทเจ้ากี้เจ้าการกับอเมริกา เนื่องจากเธอเรียนจบจากสหรัฐอเมริกา และพูดภาษาอังกฤษได้ดี)

เธอและเขามีลูกด้วยกัน ๗ คน ชาย ๓ คน และหญิง ๔ คน ลูกแต่ละคนมีชีวิตที่แตกต่างกันราวกับนิยาย ฮิเดทากะลูกชายคนโตไม่ได้เรียนระดับมหาวิทยาลัย เป็นคนที่ไม่ถูกกับพ่อเลย ขณะที่พ่อถูกขังอยู่ในคุกในฐานะอาชญากรสงคราม เขาไม่เคยไปเยี่ยม แลมนับว่า “เวรกรรมแต่ปางไหน กรรมจึงมาตกถึงลูกหลาน ไม่น่าเกิดเป็นลูกโตใจเลย” ลูกคนนี้เสียชีวิตหลังสงครามเลิกไม่กี่ปี

มิทสึเอะลูกสาวคนโต จิตใจหนักแน่นไม่แพ้บุรุษ คู่รักตายก่อนแต่งงาน จึงไม่ยอมมีคู่อุชานาน เมื่อหลังสงครามเธอแต่งงานได้ ๒ ปี ก็เสียชีวิต โตใจได้พึ่งพาลูกสาวคนนี้มากที่สุดในขณะที่อยู่ในคุกก่อนถูกพิพากษา

มาคิเอะเป็นลูกสาวคนที่ ๒ หลังสงครามยุติลงสามปีจึงได้ตายจากกรณีพิพัตนาการฆาตกรรมหัวหน้ากองกำลังรักษาพระองค์ (คดีนี้เกิดจากนายทหารหนุ่มกลุ่มหนึ่งไม่ยอมแพ้สงครามบุกเข้าไปในพระราชวังขณะที่พระเจ้าจักรพรรดิจะประกาศยอมแพ้สงคราม) ปีนัสึญี่ปุ่นกระบอกนี้มีผู้นำมามอบให้โตใจและกระบอกนี้เองที่โตใจพยายามใช้ปลิดชีพตัวเองเมื่อทหารอเมริกันเข้ามาจับที่บ้านเมื่อญี่ปุ่นแพ้สงคราม

ซาจิเอะแต่งงานกับสามีนักสร้างภาพยนตร์ และต่อมาเป็นผู้บริหารบริษัทใหญ่ เธอกับมาคิเอะเป็นผู้ดูแลแม่เป็นส่วนใหญ่ ส่วนลูกสาวคนเล็กสุดคือ คิมิเอะ แต่งงานกับชาวอเมริกัน โดยแม่ไม่ขัดขวาง และเธอก็คิดว่าหากโตใจยังอยู่ก็คงยินยอมด้วย เหตุผลของเธอก็คือระหว่างที่โตใจติดคุกอยู่นั้นมีทหารอเมริกันชื่อ เคนวาร์จ เป็นหนึ่งในผู้คุม ทั้งสองนับถือชอบพอกันมาก เขาช่วยดูแลครอบครัวโตใจที่ถูกรังเกียจโดยสังคมญี่ปุ่น บ้านถูกกั้นหินขวางอยู่บ่อยๆ สื่อเหยียดหยามดูถูกว่าเป็นคนนำญี่ปุ่นสู่สงครามและความปราชัย ครอบครัวโตใจถือว่าเขาเป็นมิตรในยามยาก ความรู้สึกที่ดีนี้จึงถูกถ่ายทอดมาถึงคนอเมริกันโดยทั่วไปด้วย

นายพลโตใจยังตัวตาย แต่ไม่สำเร็จลูกกระสุนเฉียดหัวใจ เขาทำสิ่งที่ได้บอกไว้แล้วว่ายอมตายดีกว่าถูกจับเป็นเชลย ทหารญี่ปุ่นนับหมื่นคนฆ่าตัวตาย เช่นเดียวกับเขา ครั้งหนึ่งครอบครัวโตใจเองก็เคยคิดจะตายด้วยกันทั้งครอบครัว (ลูกชายคนโตบอกว่า “ทำไมต้องไปตาย เพราะพ่อแบบนั้น”)

เมื่อศาลตัดสินว่าโตใจมีความผิดมีโทษจำคุก เขาก็ยอมรับชะตากรรมร่วมกับอีก ๖ คน อย่างไรก็ตามขณะมีอายุ ๖๓ ปี และถึงแม้ครอบครัวต้องเผชิญกับการรังเกียจแต่ฉันท์ที่ถูกพร้อมกับความโศกเศร้า คะทลีโกะก็ยืนหยัดอย่างไม่หวาดหวั่น เธอทำตามที่สามีสั่งเสียไว้ก่อนตายว่า “เธออาจรู้สึกสะเทือนใจ แต่ควรอยู่จนครบอายุขัยของตัวเอง” คือมีชีวิตอยู่เพื่อคู่ชีวิตและสามารถทำได้สำเร็จในปี ๑๙๗๙ นับเป็นเวลา ๓๑ ปี หลังจากที่เขาจากไป กล่าวคือ ได้นำป้ายวิญญาณของโตใจพร้อมกับเพื่อน ๖ คน ไปไว้ที่ศาลเจ้าฮากุซุกุ อันเป็นสถานที่อันทรงเกียรติเก็บป้ายวิญญาณของทหารญี่ปุ่นที่เสียชีวิตจากการรบใช้พระเจ้าจักรพรรดิตั้งแต่สมัยเมจิ เป็นต้นมา

คะทลีโกะมีชีวิตอยู่อย่างเต็มไปด้วยเกียรติและศักดิ์ศรีจนเสียชีวิตในปี ๑๙๘๒ เมื่อมีอายุได้ ๘๒ ปี เธอคือหญิงผู้ชีวิต อุทิศทุกสิ่งทำงานในหน้าที่เต็มที และจริงใจอย่างภาคภูมิใจในความรักชาติที่รักบ้านเมืองของตนเอง (ii)

(ข้อมูลจากหนังสือ “๑๕ สตรีหมายเลข ๑ แห่งแดนอาทิตย์อุทัย” รองศาสตราจารย์อาหาร พงษ์ธรรมสาร แปลและเรียบเรียง)